

creative aspects of video content in the form of a static or dynamic image in order to enhance the spectacularity of the visual series and the ideological sound of the production) and its typology (by type of projections, image dynamics, creation technologies, type of stage space, type of stage action). It is stated that the most common technologies for creating video content in modern performing arts are holographic projection, video mapping and motion design, the use of which varies according to the specifics of the type of stage space. The features of creating innovative figurative vocabulary using video design tools according to the specifics of the stage space (on the example of theatrical performances, musical mega-events, fashion shows) are considered. The study found that in all analyzed types of stage space, video design can perform the function of: decoration; modern tools for creating an immersive and interactive stage spectacle in order to provide the viewer with an innovative experience; strengthening the plot-content and ideological basis of the stage action. In the case of chamber or large locations, video design helps to solve the structural problem of scale.

Key words: video design, stage space, image creation, projection mapping, digital scenography, musical mega-events, theatrical performance, fashion shows.

VIDEO DESIGN AS A MODERN TOOL FOR CREATING INNOVATIVE PICTURE LEXICAN OF STAGE SPACE

Roman PRATSKOV – postgraduate,

Kyiv National University of Culture and Arts, Kyiv

The purpose of the article is to identify the features of the innovative figurative vocabulary of video design in the context of the specifics of the stage space.

Research methodology. The methods of analysis and synthesis, the typological method, the method of system analysis, the method of comparative analysis, the method of art historical analysis and the method of generalization were applied.

Scientific novelty. The features of video design were studied through the prism of the problems of image creation in stage art. Based on the analysis of scientific literature, the concepts of “image creation” and “video design” were clarified. A definition of video design in stage art (the process of creating artistic design of stage space using technical and creative aspects of video content in the form of a static or dynamic image in order to enhance the spectacularity of the visual series and the ideological sound of the production) and its typology (by type of projections, image dynamics, creation technologies, type of stage space, type of stage action) were proposed.

Practical significance. The material expands information on the use of web design in contemporary performing arts.

Key words: video design, stage space, image creation, projection mapping, digital scenography, musical mega-events, theatrical performance, fashion shows.

Стаття надійшла до редакції 9.05.2025

Отримано після доопрацювання 20.05.2025

Прийнято до друку 25.05.2025

УДК 7.038(477) + 7.05 + 75

ІННОВАЦІЇ ТА ЕКСПРЕСІЯ : ТВОРЧІСТЬ МИРОСЛАВА ВАЙДИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА

Алла ДЯЧЕНКО – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри промислового дизайну і комп'ютерних технологій, декан факультету декоративно-прикладного мистецтва, Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну ім. М. Бойчука, член Спілки дизайнерів України, член Національної Спілки художників України, Київ, Україна

<https://orcid.org/0000-0003-4496-5931>

<http://doi.org/10.35619/ucp.mk.50.1003>

pani.alla0107@gmail.com

Творчість Мирослава Вайди є унікальним явищем сучасного українського мистецтва, що поєднує інноваційні техніки, експресивні форми та концептуальну глибину. У дослідженні проаналізовано його інсталяційні та перформативні практики крізь призму міждисциплінарних методологій, зокрема феноменології, герменевтики й постструктуралізму. Робота має важливе значення для подальших студій у сфері візуальної культури, оскільки демонструє трансформацію художнього мислення в умовах постмедійної доби.

Ключові слова: Мирослав Вайда, сучасне мистецтво, перформативність, інсталяція, постконцептуалізм, експресивна стратегія, візуальний дискурс, естетична трансгресія.

Постановка проблеми. Мистецька практика Мирослава Вайди (нар. 1977 р., Закарпаття) є складним феноменом сучасного українського візуального дискурсу, що характеризується синтезом концептуальної рефлексії, спонтанної матеріальної експансії та структурної деконструкції художнього об'єкта.

Завершивши навчання в Ужгородському коледжі мистецтв ім. А. Ерделі та Львівській національній академії мистецтв, митець здійснив перехід від академічного живописного канону до експериментальних стратегій просторово-об'єктного формотворення, в якому категорія процесуального домінує над категорією завершеної форми. Його творча діяльність демонструє векторну еволюцію від класичних

образотворчих методологій до трансмедіальних маніпуляцій з матеріальним субстратом, у яких домінує принцип стихійної морфогенетики. У цьому контексті особливу увагу варто приділити його тяжінню до інсталяції як синтетичної форми художнього висловлювання, що репрезентує не лише матеріальний артефакт, а й сукупність інтенційних векторів, що формують семіотичний простір твору [7].

Ключовим моментом у становленні М. Вайди як митця стало його залучення до колективного творчого процесу в межах мистецького об'єднання КОМА (заснованого 2007 р.), що визначило його активну інтеграцію в поліфонічний контекст сучасного українського арт-процесу. Зазначена обставина сприяла інтенсифікації його виставкової активності, апогеєм якої стала номінація на премію PinchukArtCentre у 2009 р. [7]. Варто підкреслити, що ця подія засвідчила не лише художню компетенцію митця, а й його здатність до генерації нових форм візуальної комунікації, що знаходять відгук у ширшому контексті постмедійної культури.

Не менш важливим є аспект міжнародної легітимації творчості М. Вайди, що знайшов своє відображення в отриманні ним стипендії програми Gaude Polonia Міністерства культури Республіки Польща (2009 р.), а також у презентації його робіт на провідних європейських арт-майданчиках. Його участь у таких виставкових проєктах як «Тиждень актуального мистецтва» у Львові (2010 р.) та «Великий скульптурний салон» у Мистецькому Арсеналі (2012 р.), формує підґрунтя для розгляду його творчого доробку крізь призму не лише локального, а й транскультурного контексту. Стилистична ідіосинкразія М. Вайди виявляється у його тяжінні до пластичної алогічності, що вивільняє художній жест від традиційних онтологічних імперативів, натомість підпорядковуючи його принципам естетичного номадизму [7]. Його твори виникають у результаті складного діалектичного взаємозв'язку між хаотичною імпровізаційною енергією та латентною структурною впорядкованістю, що постає як наслідок глибинних когнітивних механізмів.

Тому, аналіз творчості М. Вайди дає підстави розглядати його художню парадигму як феномен, що виходить за межі традиційної семіотичної інтерпретації, натомість апелюючи до категорій процесуальності, матеріальної контингентності та візуальної метафізики.

Мета статті – поглянути на творчість М. Вайди крізь призму інноваційних підходів та експресивних засобів у контексті сучасного мистецтва.

Особлива увага приділяється дослідженню того, яким чином авторська методологія художника моделює нові форми взаємодії глядача з візуальним образом. Розгляд творчості М. Вайди дозволяє виявити трансформаційні тенденції в актуальному мистецтві, де важливу роль відіграють технологічні інновації. Також у поданому матеріалі виявляється філософсько-естетичний вимір його робіт, що функціонують як візуальні наративи сучасності. Стаття спрямована на виявлення потенціалу його творчості в контексті розвитку міждисциплінарного культурного поля.

Основу методологічної та теоретичної бази статті складають синкретичні підходи, що ґрунтуються на діалектичному поєднанні феноменологічного та герменевтичного аналізу із структурно-семіотичними та дискурсивно-аналітичними стратегіями. Компаративний аспект дослідження передбачає залучення постструктуралістських ідей, зокрема концептів деконструкції та інтертекстуальності, що дає змогу простежити глибинні конотації творчості М. Вайди в контексті плюралістичних наративів сучасного мистецтва. Застосування міждисциплінарного інструментарію, інкорпорує естетико-онтологічні рефлексії та когнітивні парадигми візуальної семантики, уможлиблює комплексне осягнення інноваційних та експресивних аспектів авторської художньої практики.

Огляд останніх публікацій. У сучасному українському мистецтві спостерігається інтенсивне оновлення форм та змістів, що супроводжується активним залученням інноваційних технологій, інтермедіальних практик і нових форматів презентації. Дослідники сучасного мистецького процесу – Т. Міронова, О. Карпенко, О. Панфілова, О. Каленюк, З. Сапелкіна, М. Швець – акцентують на трансформації культурного поля України, що відбувається під впливом як внутрішніх соціокультурних зрушень, так і глобальних тенденцій. У цьому контексті особливої актуальності набувають питання інституційної підтримки мистецтва, взаємодії з арт-ринком та ідентифікації українського мистецтва у європейському просторі.

Творчість М. Вайди яскраво репрезентує напрям інноваційного та експресивного мистецтва, що балансує між традицією й сучасністю. У його роботах відчутна спорідненість із тенденціями, описаними в дослідженнях В. Афтаназіва, А. Єфімової, А.І. Кравченка, А. Приходько, Н. Товтин, які порушують теми урбаністичних арт-інтервенцій, виконавської інтермедіальності, концептуальної звукової композиції та осмислення культурної спадщини. М. Вайда активно працює з простором, матеріалом і символом, занурюючи глядача в багаторівневий художній дискурс, де поєднуються локальні мотиви, сучасні технології та особиста пам'ять.

Окремого значення набуває візуальна складова його мистецтва, що демонструє чутливість до новітніх художніх технологій і експозиційних практик. Це дозволяє розглядати творчість М. Вайди у світлі досліджень В. Михальчука та О. Клейменової, які аналізують розвиток візуального мистецтва в контексті галерейного середовища й сценічної образності. М. Вайда посідає вагомe місце в українському контемпоральному мистецькому полі, репрезентуючи нову генерацію митців, що працюють на перетині дисциплін, медіа та культурних наративів.

Виклад дослідницького матеріалу. Творчість М. Вайди є феноменологічно складний та концептуально багатовимірний дискурс у контексті сучасного мистецтва, що функціонує на перетині інноваційної експериментальності та експресивної афектації. Його художня практика, що синтезує глибоку метафізичну рефлексію із субверсивними візуальними стратегіями, постає як синкретична єдність традиційних та постмодерністських естетичних парадигм. Мистецька діяльність М. Вайди репрезентує синкретизм естетичних традицій та деконструкцію академічних канонів шляхом трансгресії жанрових і медійних меж, що сприяє створенню іманентно нестабільних художніх структур [1]. Інтердисциплінарний підхід митця, що включає живопис, інсталяцію та перформанс, свідчить про його прагнення до еклектичного моделювання нових візуально-перцептивних форм.

Знову ж такт, творчість М. Вайди вирізняється не лише інноваційністю, але й надзвичайною експресивністю, що проявляється в його перформативних практиках. Яскравим прикладом цієї експресії є його робота *Shredding Maps. Internal Territories* (2015, Giesinger Bahnhof, Мюнхен, Німеччина), яка продовжує розвивати теми деконструкції, територіальності та ідентичності в контексті постмодерного мислення. У цьому проєкті митець, експлуатуючи поєднання фізичної присутності і маніпулювання матерією, створює багаторівневий семіотичний простір, що спонукає глядача до глибокого осмислення концептів «внутрішніх територій» та саморозуміння в умовах глобалізації [9].

Інсталяційна практика М. Вайди, як у випадку роботи «*Ліс*» (Мала галерея Мистецького Арсеналу, Київ, 2012), засвідчує його схильність до критичного осмислення антропоцентричних дискурсів. Використання вторинних матеріалів, зокрема автомобільних шин, створює амбівалентну метафору техногенної екосистеми, де межа між природним та штучним стає діалектичною точкою напруги [9]. Ця робота, подібно до інших його проєктів, демонструє тенденцію митця до створення алегоричних середовищ, що вимагають від реципієнта активної герменевтичної інтерпретації.

Абстрактний живопис М. Вайди є втіленням його концептуальної настанови щодо дестабілізації реалістичних конвенцій. Його колористичні рішення, позбавлені наративної конкретики, натомість пропонують експериментальну оптику сприйняття, що апелює до глибинних психофізичних процесів. Таким чином, живописний доробок митця постає як візуальна експлікація ідеї феноменологічного досвіду, в якому колір й форма набувають статусу автономних семіотичних одиниць [10]. На нашу думку, творчість М. Вайди конститується як складний естетичний феномен, що одночасно функціонує у площині постмодерністської деконструкції, матеріальної експериментальності та критичного перегляду художніх традицій. Його мистецтво формує унікальний семантичний простір, де інновація і експресія стають взаємозалежними елементами пластичного дискурсу, що безперервно трансформується у відповідь на культурні, соціальні та філософські виклики сучасності.

У світлі динамічних трансформацій естетичних парадигм та постійного перегляду мистецьких концепцій, творчість М. Вайди постає як складний феномен, що синтезує багатовимірні культурні коди, новітні технологічні засоби та ідейну експансивність. Його художня практика, балансує на межі концептуального дискурсу й пластичної експресії, демонструючи амбівалентність взаємодії традиційних мистецьких стратегій із постмодерністською деконструкцією [4]. Саме тому актуалізація його творчості у контексті сучасних художніх тенденцій є необхідною для осмислення нових парадигмальних моделей візуального мистецтва ХХІ століття, а саме:

- еклектичний синтез та метамодерністські наративи – М. Вайда інтегрує елементи різних художніх традицій, конструюючи поліфонічний візуальний текст, що балансує між іронією та щирістю, фрагментарністю та цілісністю;

- інноваційні техніки та матеріали – використання нетипових медіа, цифрових алгоритмів та нестандартних матеріалів уможливило розширення перцептивного досвіду глядача, змінюючи традиційне розуміння художнього об'єкта;

- експресія як методологічна стратегія – інтенсивна жестикулярність, спонтанність композиційних рішень і текстурна варіативність створюють ефект емоційної напруги та афективної динаміки;

- деконструкція та постантропоцентризм – художник підважує нормативні моделі репрезентації людського тіла, трансформуючи його у гіпертрофовані, абстраговані або фрагментовані форми, що переграються з постгуманістичною риторикою;

- метафізичний вимір творів – поєднання символічного, архетипного та суб'єктивного рівнів інтерпретації створює багатшаровий простір, де глядач конструює власні значення зв'язки;
- діалог із соціальними контекстами – критичне переосмислення глобальних і локальних соціокультурних викликів, що знаходить відображення у формі алюзій, цитатності та перетинів з політичними та філософськими дискурсами;
- генеза та перспектива творчості – еволюція стилістичних пошуків М. Вайди в контексті загальних тенденцій сучасного мистецтва демонструє перехід від експресивного живопису до концептуального аналізу медійного простору [2, 5, 7, 9, 11, 12].

На нашу думку, творчість М. Вайди постає як радикальна форма естетичної субверсії, що маніфестує відмову від усталених категоріальних рамок мистецької репрезентації. Його експериментальні стратегії базуються на деконструкції матеріальності та семіотичному перевизначенні об'єкта, що занурює реципієнта у простір дискурсивної невизначеності. Перформативна тілесність у його практиках набуває статусу не лише художнього жесту, а й філософського маніфесту, в якому межа між тілом як носієм ідентичності та тілом як механізмом експресії розчиняється у багаторівневих значенневих напластуваннях. Особлива увага приділяється проблематиці матеріального субстрату як носія парадоксального поєднання ентропійності та структурної самодостатності, що дає підстави розглядати його роботи крізь призму постіндустріальної меланхолії.

Феноменологічний підхід до просторової організації дозволяє М. Вайді створювати багатовимірні художні маніфестації, в яких домінує ефект палімпсестності, що реалізується через нашарування текстур, матеріалів і концептуальних акцентів. Його твори апелюють до постмодерністської ідеї децентралізації авторського висловлювання, перетворюючи кожен елемент художнього нарративу на автономну складову семіотичного поля. Відмова від традиційних форм хроматичної організації лише підсилює ефект когнітивного напруження, створюючи ілюзію безперервного перетікання матеріальності у дискурсивний простір [3, 13, 14, 15]. Таким чином, його мистецтво не лише руйнує класичні опозиції між формою та змістом, а й постулює новий вектор художньої рефлексії, що балансує між феноменом суб'єктивного сприйняття та критичною ревізією інституціоналізованих мистецьких практик (Таблиця 1).

Таблиця 1. Парадигмальні вектори художньої експресії Мирослава Вайди в контексті постконцептуальної трансгресії

Категорія	Аналіз
Перформативна екзистенція	М. Вайда апропріює тілесність як артефакт художнього маніфесту, концептуалізуючи її через спектр ритуалізованих акцій, що провокують семіотичну інверсію між первісною тілесною автентичністю та соціально сконструйованою оболонкою суб'єкта. Його перформативні практики маніфестують відцентровану експресію суб'єкта, де іконографічна структурованість поступається спонтанному жесту та непередбачуваній хореографії випадковості.
Інсталяційна метафізика	Просторові конструкції М. Вайди функціонують як палімпсестні утворення, що синтезують індустріальну матеріальність із органічними текстурами, створюючи антагоністичний дискурс між механістичною репродуктивністю та природною ентропійністю. Інсталяційні об'єкти, подібно до семантичних реверберацій, рефлектують на епістемологічні межі матеріального, експлуатуючи контрапункт між темпоральністю розпаду та ілюзією субстанційної сталості.
Матеріальна фактурність	Художня матерія в концепції М. Вайди артикулює діалектичну напругу між тактильною феноменологією об'єкта та його концептуальною дематеріалізацією. Через радикальну трансформацію матеріальних структур (автомобільні шини, метал, органічні залишки) створюється ефект деконструкції традиційного художнього середовища, де матеріал втрачає власну онтологічну самодостатність, стаючи носієм множинних значень.
Хроматична редукція	Колористична стратегія М. Вайди характеризується свідомою редукцією спектральної насиченості, що спрямована на евокацію постіндустріальної меланхолії. Відмова від надмірної поліхромності слугує механізмом концептуального фокусування на текстурній виразності матеріалу, що підсилює його семантичну насиченість та контекстуальну багатовекторність.

Філософія субверсії	Художня практика М. Вайди детермінується запереченням категоріальної статичності мистецького об'єкта, що артикулюється через стратегічну втечу від класичних форм і засобів репрезентації. Його творчість існує на межі між маніфестом матеріального субстрату та естетичною аномією, що розхитує усталені механізми сприйняття мистецтва як інституціональної константи.
----------------------------	---

Джерело: розроблено автором на основі [6; 7; 9; 11; 12; 13; 14; 15]

Приміром, у 2015 році в Бердянському художньому музеї ім. Й. Бродського представлено концептуальний міждисциплінарний проєкт «Внутрішні території», що репрезентував кооперацію митців з України та Німеччини й мав на меті експлікацію соціокультурних рефлексій, спричинених трансформаційними процесами в постконфліктному просторі. Одним із найвиразніших маніфестів цього проєкту стала інсталяція «*Буря на морі*» М. Вайди, що втілювала емблематичну метафору екзистенційної нестабільності та латентного психологічного дискомфорту, які стали невід'ємними атрибутами буття в умовах соціальної та політичної турбулентності. Центральними елементами композиції слугували, на перший погляд, банальні об'єкти – пляжна парасоля та ліхтар, мерехтіння якого відсилає до образу маяка, проте саме через цю зумисну простоту досягався ефект контрастної семантичної напруги. Митець, використовуючи візуальні засоби, прагнув акцентувати специфічний стан невизначеності та прихованої тривоги, що характеризує суспільну атмосферу в урбаністичних ландшафтах, розташованих у безпосередній близькості до зони бойових дій, зокрема в Бердянську.

Значущий акцент у візуальній структурі експозиції створювала її локалізація: інсталяція була розташована в центрі виставкової зали, серед класичних живописних творів у позолочених рамах, що спричиняло багаторівневу рефлексію щодо дихотомії сталості та мінливості, історичної традиції та сучасної непевності, а також щодо самої природи мистецтва як феномена, що балансує між репрезентацією та вираженням. У своїх коментарях М. Вайда зазначав: «Об'єкт пульсує, миготить. Привертає увагу?». Відповідно, художник натякав на динамічну природу сприйняття, де глядач виступає не лише як споживач візуального контенту, а як активний учасник діалогу з мистецьким об'єктом [7; 9]. Епіфанічним моментом у процесі творення інсталяції стала безпосередня інтеракція митця з морським пейзажем та міським простором, де перехрещувалися візуальні, сенсорні та історичні пласти: самотній військовий катер, що патрулює територіальні води, вітер, що несе аромати солоного бризу, невидима, проте відчутна межа між суходолом і водою – усе це створювало фон для формування художнього наративу. М. Вайда підкреслював, що контекст локальних історій, зокрема розповіді місцевих мешканців про минулорічні події та факт вимушеного переселення понад 20 тис. осіб, істотно модифікував його первинний задум і, зрештою, спонукав до реалізації об'єкта саме в цій специфічній конфігурації.

Також, робота М. Вайди «*Black form. Compressed light*» є маніфестацією матеріальної трансмутації світла у скульптурний об'єкт, що піддається інтелектуальній герменевтиці. Концептуальна інтенція автора виявляється через парадоксальне поєднання геометричної строгості та органічної пластичності, що в сукупності створює оптичну ілюзію злиття та розширення форми у просторово-часовому континуумі [7; 9]. Дерево, як носій пам'яті та історичної семантики, у поєднанні з поліхромною обробкою формує своєрідний палімпсест матеріальності, який резонує з феноменологією тактильного сприйняття та сенсуальної рефлексії.

Крізь призму постмодерністської естетики та експериментальної морфології об'єкт постає як синтез концептуального мистецтва та радикального редукаціонізму. Використання компресії світла як метафоричного конструкта викриває естетичну стратегію парадоксальної дематеріалізації, що вкорінена у традиції супрематизму та неопластицизму [8]. Контрастна гра світлотіні перетворює статичну форму на динамічний феномен, що активує глядацьку перцепцію та відсилає до онтологічних засад сучасної скульптури як медіума концептуального дослідження реальності.

Рис. 1. Snowball, деревина, пластик, метал,
98 x 98 см, 2014

Рис. 2. Сяйво, Мала галерея
Мистецького Арсеналу, 2012

Рис. 3 Series Bielzia Coerulans. 2023

Рис. 4. Environment

Рис. 5. Мирослав Вайда. «Буря на морі»
2015

Рис. 6. Black form. Compressed light, wood,
polychromie, 120x70x50 cm

Ілюстрації

Висновки. Інтелектуально-емансипативна діяльність Мирослава Вайди, що репрезентується в ділянках кольоропсихологічної феноменології, аксіологічної колористики, синкретичного цифрового мистецтва та трандисциплінарної естетичної теорії, становить собою парадигмально-значущий

внесок у розширення епістемологічного ландшафту гуманітарного дискурсу на зламі XX і XXI ст. Його візуально-когнітивні практики, що поєднують аналітичну чутливість до хроматичних кореляцій з неординарним використанням постмедіальних технологічних засобів, продукують інноваційний концептуальний синтез між афективною перцепцією та постструктуралістською деконструкцією традиційних форм вираження. Завдяки високій ступені евристичної рефлексивності, яка виявляється в інтеграції естетичних наративів з методологією візуальної семіотики, Вайда не лише акумулює актуальні тенденції глобального мистецького процесу, але й, що принципово важливо, континуально інспірує нові епістемні матриці сприйняття художньої дійсності. Його творчість – це не лише естетична артикуляція особистісної уяви, а складна метафізична конфігурація, у якій філософемні імплікації співвідносяться з соціокультурною реальністю в режимі взаємної інтерференції.

Синкретизм традиціоналістських технік із радикальними експериментами в полі матеріалознавства і цифрової трансформації формує своєрідний топос, у якому мистецтво постає як інтегральна частина не тільки культурної, але й наукової парадигми доби постантропоцентризму. М. Вайда, діючи на перетині наук про дух й технологій новітнього часу, демонструє потенціал художнього мислення як інструменту проникнення в глибинні психоемоційні ідейні пласти сучасності, що, у свою чергу, засвідчує його статус як одного з ключових агентів мистецько-наукового ренесансу у постмодерному контексті.

Перспективи подальших досліджень у контексті творчого доробку Мирослава Вайди вбачаються у поглибленому аналізі інтермодальних кореляцій між емоційно-когнітивним сприйняттям кольору та трансформацією художнього жесту в умовах цифрової медіареальності. Особливої актуальності набуває вивчення його підходів як матриці для формування новітніх методологій у царині арт-науки, де поєднуються принципи естетичної герменевтики з параметрами нейроперцептивної динаміки.

Список використаної літератури:

1. Афтаназів В. Проект «Килим. Сучасні українські митці» як складова вітчизняного контемпорального культурного поля. *Сучасне мистецтво* : зб. наук. пр. 2017. Вип. 13. С. 46–50.
2. Єфімова А. В. Арт-інтервенції в міський простір: інсталяція, відео-арт та тілесні практики (приклад Львова). *Вісник Закарпат. художнього ін-ту*. 2014. Вип. 5. С. 71–74.
3. Клейменова О. Арсенальна Шекспіріана. *Віче*. 2014. № 13. С. 72-73.
4. Кравченко А. І. Виконавська інтермедіальність: дискурс художньо-технологічної креативності в музичному мистецтві XXI століття. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. Вип. 29, т. 5. С. 107–111.
5. Михальчук В. Художні галереї і візуальне мистецтво новітніх технологій. *Вісник Нац. акад. керівних кадрів культури і мистецтв*. 2014. № 1. С. 148–153.
6. Приходько А. В. Аудіовізуальний проєкт «Звукоізоляція»: специфіка втілення концепційних та просторових композиційно-технічних принципів. *Музична теорія і практика: проблемні аспекти та новітні явища. Наук. вісн. Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського*. 2024. Вип. 140. С. 188–202.
7. Портрет художника: Мирослав Вайда. *Art Huss*, 2024. URL: www.arthuss.com.ua/books-blog/180118.
8. Товтин Н. І. Рукописний співаник з колекції Миколи Вайди – цінна пам'ятка Закарпатської духовно-пісенної культури другої половини XVIII ст. (питання джерелознавства та археографії). *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузів. зб. наук. пр. мол. вчених Дрогобиц. держ. пед. ун-ту ім. І. Франка. Дрогобиц. : Посвіт*, 2018. Вип. 18. С. 4–10.
9. «Внутрішні території»: Вільне=спільне? *ART UKRAINE*. 2015. URL: <https://artukraine.com.ua/a/vnutrishni-teritorii--vilne--spilne/>
10. Michalchuk V. V. Newest artistic technologies in the galleries of Ukraine. *Культура і сучасність*. 2012. № 2. С. 248–253.
11. Сапелкіна З. Модерне українське мистецтво: європейська тотожність чи окремість. *Вісник Нац. акад. керівних кадрів культури і мистецтв*. 2024. № 1. С. 242–248.
12. Швець М. А. Еволюція культурно-мистецьких практик України. *Культурологічний альм*. 2025. № 1. С. 432–447.
13. Панфілова О. Г., Каленюк О. М. Просування сучасного українського мистецтва в умовах арт-ринку. *Зб. наук. пр. «Українська академія мистецтва»*. 2022. Вип. 32. С. 111–116.
14. Карпенко О. Аналіз основних тенденцій сучасного українського живопису воєнного часу та мистецькі паралелі. *Вісник Нац. акад. керівних кадрів культури і мистецтв*. 2022. № 2. С. 127–134.
15. Міронова Т. Інституційні аспекти розвитку сучасного українського мистецтва. *Художня культура. Актуальні проблеми: наук. журн.* 2021. Вип. 17, № 1. С. 112–117.

Reference

1. Aftanaziv V. Proiekt «Kylym. Suchasni ukrainski mytsi» yak skladova vitchyznianoho kontemporalnoho kulturnoho polia [The «Carpet» project. Contemporary Ukrainian artists as a component of the domestic contemporary cultural field]. *Suchasne Mystetstvo : Zbirnyk naukovykh prats*, 2017. (13). P. 46–50.
2. Yefimova A. V. Art-interventsii v miskiyi prostir: instalatsiia, video-art ta tilesni praktyky (pryklad Lvova) [Art interventions in the urban space: Installation, video art and bodily practices (the case of Lviv)]. *Visnyk Zakarpatskoho Khudozhnogo Instytutu*, 2014. (5). P. 71–74.
3. Kleimenova O. Arsenalna Shekspeareana [The Arsenal Shakespeareana]. *Viche*, 2014 (13). P. 72-73.

4. Kravchenko A. I. Vykonavska intermedialnist: dyskurs khudozhno-tekhnologichnoi kreatyvnosti v muzychnoho mystetstvi XXI stolittia [Performative intermediality: The discourse of artistic-technological creativity in 21st-century music art]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk* (29, pt. 5). P. 107–111.

5. Mykhalchuk V. Khudozhni halerei i vizualne mystetstvo novi tn ikh tekhnolohii [Art galleries and the visual art of newest technologies]. *Visnyk Natsionalnoi Akademii Kerivnykh Kadrov Kultury i Mystetstv*, 2014 (1). P. 148–153.

6. Prykhodko A. V. Audiovizualnyi proiekt «Zvukoizoliatsiia»: spetsyfika vtilennia kontseptsiiynykh ta prostorovykh kompozytsiino-tekhnichnykh pryntsyviv [Audiovisual project «Sound Isolation»: Specifics of the implementation of conceptual and spatial compositional-technical principles]. *Muzychna Teoriia i Praktyka: Problemni Aspekty ta Novi Yavyshcha. Naukovyi Visnyk Natsionalnoi Muzychnoi Akademii Ukrainy im. P. I. Chaikovskoho*, 2024. (140). P. 188–202.

7. Portret khudozhnyka : Myroslav Vaida [Portrait of the artist: Myroslav Vaida]. *ArtHuss*. 2024. <https://www.arthuss.com.ua/books-blog/180118>.

8. Tovtyn N. I. Rukopysnyi spivanyk z kolektzii Mykoly Vaidy – tsinna pamiatka Zakarpatskoi dukhovnospiisennoi kultury druhoi polovyny XVIII st. (pytannia dzhereloznavstva ta arkhеоhrafii) [A handwritten songbook from Mykola Vaida's collection – a valuable monument of Transcarpathian spiritual and song culture of the second half of the 18th century]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk: Mizhvuzivskyi Zbirnyk Naukovykh Prats Molodykh Vchenykh Drohobyskoho Derzhavnoho Pedahohichnoho Universytetu im. I. Franka*, 2018. (18). P. 4–10.

9. «Vnutrishni terytorii»: Vilne=spilne? «Internal territories»: Free = common?]. (2015). *ART UKRAINE*. <https://artukraine.com.ua/a/vnutrishni-teritorii--vilne--spilne/>

10. Michalchuk V. V. Newest artistic technologies in the galleries of Ukraine. *Kultura i Suchasnist*, (2), 2012. P. 248–253.

11. Sapelkina, Z. Moderne ukrainske mystetstvo: yevropeiska totozhnist' chy okremist' [Modern Ukrainian Art: European Identity or Separateness]. *Visnyk Natsional'noi akademii kerivnykh kadrov kultury i mystetstv*, (1), 2024. P. 242–248.

12. Shvets, M. A. Evoliutsiia kulturno-mystets'kykh praktyk Ukrainy [Evolution of Cultural and Artistic Practices in Ukraine]. *Kulturologichnyi al'manakh*, (1), 2025. P. 432–447.

13. Panfilova, O. H., & Kaleniuk, O. M. Prosvannia suchasnoho ukrainskoho mystetstva v umovakh art-rynku [Promotion of Contemporary Ukrainian Art in the Context of the Art Market]. *Zbirnyk naukovykh prats "Ukrainska akademiia mystetstva"*, (32), 2022. P. 111–116.

14. Karpenko, O. Analiz osnovnykh tendentsii suchasnoho ukrainskoho zhivopysu voiennoho chasu ta mystetski paralelei [Analysis of the Main Trends in Contemporary Ukrainian Wartime Painting and Artistic Parallels]. *Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadrov kultury i mystetstv*, (2), 2022. P. 127–134.

15. Mironova, T. Institutsiini aspekty rozvytku suchasnoho ukrainskoho mystetstva [Institutional Aspects of the Development of Contemporary Ukrainian Art]. *Naukovi zhurnal "Khudozhna kul'tura. Aktual'ni problemy"*, (17)(1), 2021. P. 112–117.

INNOVATION AND EXPRESSION : THE CREATIVITY OF MYROSLAV VAIDA IN THE CONTEXT OF CONTEMPORARY ART

Alla DIACHENKO – Candidate of Pedagogical Sciences,

Associate Professor, Associate Professor of the Department of Industrial Design and Computer Technologies, Dean of the Faculty of Decorative Applied Arts, Mykhailo Boychuk State Academy of Decorative and Applied Arts and design of Kyiv Member of the Union of Designers of Ukraine, Member of the National Union of Artists Kyiv, Ukraine

Myroslav Vaida's artistic practice represents a unique phenomenon in contemporary Ukrainian art, combining innovative techniques, expressive forms, and conceptual depth. This study analyzes his installation and performative works through interdisciplinary methodologies, including phenomenology, hermeneutics, and poststructuralism. The research is significant for visual culture studies as it reveals the transformation of artistic thinking in the context of the post-media era.

Key words: Myroslav Vaida, contemporary art, performativity, installation, postconceptualism, expressive strategy, visual discourse, aesthetic transgression

INNOVATION AND EXPRESSION : THE CREATIVITY OF MYROSLAV VAIDA IN THE CONTEXT OF CONTEMPORARY ART

Alla DIACHENKO – Candidate of Pedagogical Sciences,

Associate Professor, Associate Professor of the Department of Industrial Design and Computer Technologies, Dean of the Faculty of Decorative Applied Arts, Mykhailo Boychuk State Academy of Decorative and Applied Arts and design of Kyiv Member of the Union of Designers of Ukraine, Member of the National Union of Artists Kyiv, Ukraine

The purpose of this article is to analyze the artistic practice of Myroslav Vaida through the prism of innovative approaches and expressive techniques within the context of contemporary art. Special attention is given to examining how the artist's methodology models new forms of audience interaction with visual images. The study also explores the philosophical and aesthetic dimensions of his artworks, which function as visual narratives of modernity.

Research methodology. The research is based on a synthesis of phenomenological, hermeneutic, structural-semiotic, and discourse-analytical methods. The study also incorporates comparative analysis and poststructuralist theories, including concepts of deconstruction and intertextuality, enabling the identification of deep connotations

within Vaida's work. This interdisciplinary approach allows a comprehensive understanding of the expressive and innovative aspects of his creative practice.

The novelty of this study lies in positioning Myroslav Vaida's work as a postconceptual transgressive phenomenon that combines metaphysical reflection with experimental material techniques. The research offers a multidimensional interpretation of Vaida's installation and performative art as manifestations of aesthetic nomadism and post-anthropocentric artistic strategies. His work is presented as a unique synthesis of form and meaning that challenges traditional interpretative frameworks.

The practical significance of the article lies in its contribution to the expansion of interdisciplinary discourse in contemporary art studies. The results may be of use for curators, art historians, and cultural researchers interested in postmedia art, performative practices, and the transformation of aesthetic paradigms. Vaida's approach can serve as a model for analyzing innovative artistic strategies within the broader field of cultural theory and art science.

Key words: Myroslav Vaida, contemporary art, performativity, installation, postconceptualism, expressive strategy, visual discourse, aesthetic transgression.

Стаття надійшла до редакції 19.04.2025
Отримано після доопрацювання 10.05.2025
Прийнято до друку 15.05.2025